

**MICHAEL
BENNETT
VIATTOMIEN
VERI**

Suomentanut Kirsi Luoma

LIKE

Englanninkielinen alkuteos: *Better the Blood*

First published in Great Britain by Simon & Schuster UK Ltd, 2022

Copyright © Michael Bennett, 2022

Published by arrangement with Simon & Schuster UK Ltd, London WC1X 8HB,
England through Ulf Töregård Agency AB.

Story and characters developed by Michael Bennett and Jane Holland
“Brown and Screaming” lyrics by Matariki Star Holland Bennett © 2021
Original Māori illustration by Māhina Rose Holland Bennett

Shakespeare-lainaukset teoksesta *Hamlet: the tragedy of Hamlet 1601*.
Maailman paras näytelmä?, 2020, suomentanut Lauri Sipari

Suomenkielinen laitos

© Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-44907-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Janelle, Tihemalle, Mähinalle ja Matarikille.
Arohanui.

Kia whakatōmuri te haere whakamua

*Kävelen takaperin tulevaisuuteen
katse kiinni menneisyydessäni*

Maorilainen whakataukī (sanonta)

1. TAHRA HISTORIAN SIVUILLA

5. lokakuuta 1863.

Näppäret kädet hankaavat hopeoitua kuparilevyä, kunnes se kiiltää kuin peili. Mies osaa asiansa. Hyvänä päivänä, jos asiakkaana oli vaikkapa vauras lontoolaiskauppias ja potretteja haluttiin useasta perheenjäsenestä, hän pystyi vaivatta valmistamaan kolmekymmentä dagerrotyyppiä, kenties enemmänkin. Täällä jumalan selän takana toisella puolella maailmaa kaikki on paljon hankalampaa. Kuningattaren armeijan palveluksessa hänen tehtävänä on Britannian siirtomaahankkeiden tallentaminen aikakirjoihin, ja työstä on suoriuduttava yhä uudestaan kentällä ilman pysyvää studiota ja esivalmisteluihin sopivaa pimiötä.

Vastuksia riittää, niin voi todella sanoa. Mutta hän on ammattimies ja ylpeä siitä.

Mustan kankaan suojissa pysytellen dagerrotypisti asettaa huolella kiillotetun levyn herkistyslaatikkoon, joka sisältää joditekkeitä. Hän odottaa kärsivällisesti, että muodostuvat höyryt reagoivat hopean kanssa.

Kaikki läsnäolijat eivät ole yhtä kärsivällisiä.

”Ei meillä ole koko päivää aikaa”, sotilasjoukon johtaja sanoo.
”Pistähän töpinäksi.”

Kapteeni on tukevassa humalassa, ollut jo monta tuntia. Aina siitä asti, kun hänen sotilaansa onnistuivat saamaan vangin kiinni. Totta puhuen hän on paljon useammin juovuksissa kuin selvin päin, kuten hänen alaisensa hyvin tietävät. Siitä todistaa rommin jatkuva puuttuminen heidän ilta-annoksistaan, ja vaikkei kukaan heistä rohkene valittaa asiasta, kapteenin viinanhimo ei ole lisännyt hänen suosiotaan miehistön keskuudessa.

Mustan kankaan alla dagerrotypisti laskee ääneti sekunteja. Kemikaalin on annettava vaikuttaa tarpeeksi pitkään. Kaksikymmentäviisi seljankukka, kaksikymmentäkuusi seljankukka...

”Hittoako vetkuttelet siellä rätin alla?” kapteeni tivaa. Hän tahotoi jo takaisin telttaansa. Pullo on vasta puoliksi juotu ja päivä kääntyy jo iltaan.

Dagerrotypisti huokaa pimeässä peitteen alla. Kolmekymmentäviisi seljankukka, kolmekymmentäkuusi seljankukka... Joskus hän oli odottanut elämältä hiukan enemmän, ollut kunnianhimoisempi. Hän oli haaveillut opinnoista Kuninkaallisessa taideakatemiassa ja urasta taidemaalarina, joka elvyttäisi ja modernisoisi flaamilaisen tyylin brittiläisen taidemaailman ihastukseksi. Mutta seppien sukuun syntyneenä hänellä ei juuri ollut toivoa pääsystä taideakatemiaan, eikä hänellä olisi ollut varaa huimiin lukukausimaksuihin. Ajatus urasta hevosenkenkien ja rautaporttien nakutelijana oli kuitenkin niin kauhea, että hän päätti mieluummin valita tämän uuden taiteenlajin, jossa valospektri tallennetaan hopealevyille. Jossa elämää ei vangitakaan öljy- tai vesivärimaalauksiin vaan kuviin, joita tehdään kuparilla, elohopealla ja hopealla. Näin hän pysyi leivänsyrjässä kiinni ja pääsi hyödyntämään taitoaan leikitellä valolla maisemassa ja ihmisvartalolla.

Eihän se maalaamista ole. Mutta menettelee. Neljäkymmentäviisi seljankukka.

Hän tulee esiin mustan kankaan alta. ”No saatanan kauan se kestikin”, kapteeni sanoo.

Seuraavaksi dagerrotypisti alkaa siirrellä suuren puun alla seisovia sotilaita ja asetella heitä niin, että kukin pääsee parhaiten oikeuksiinsa Uuden-Seelannin ankarassa valossa, joka lankeaa heidän ylleen puujätin oksien lomitse. ”Tämä on nykypäivän alkemiaa”, hän intoilee. Hän tietää, että usein tunnelma vapautuu, kun ihmiset kohtaavat tämän uuden kuvaustekniikan ensimmäistä kertaa. ”Ripaus taikaa. Kuvanne tallentuu ikiajoiksi. Tämä hetki säilyy vielä kauan sen jälkeen, kun luunne ovat pelkkää tomua.”

”Vauhtia nyt”, kapteeni sammaltaa. ”Pitää päästä paskalle.”

”Sitä se rommi tekee sisuskaluille”, yksi sotilaista sanoo niin hiljaa, ettei kapteeni varmasti kuule.

Dagerrotypisti palaa harmistuneena laatikkomaisen aparaatinsa luo. Juoppo kapteeni ei osaa arvostaa hänen taidettaan. ”Tätä kutsutaan linssiksi”, hän selittää osoittaen pientä uloketta, joka työntyy esiin puulaatikon keskeltä. ”Kun poistan suojuksen, teidän on pysyteltävä täysin liikkumatta. Aivan täysin. Pienikin lii kahdus, ja jätte pelkäksi tahraksi historian sivuille.”

Kapteenin hengitys löyhkää rommilta ja naama punoittaa, mutta muuten sotilaat ovat valmistautuneet kuvaukseen juhlaavin mielin. Univormujen napit on kiillotettu ja pitkävartiset saappaat hohtavat puhtauttaan.

”Miltä meidän on tarkoitus näyttää?” yksi heistä kysyy. ”Kuuluuko meidän hymyillä?”

”Hymyileekö Jeesus *Viimeisessä ehtoollisessa*?” dagerrotypisti kivahtaa.

”Sehän oli saamassa helvetinmoiset naulat kämmenistä läpi”, nuorin sotilas huomauttaa. ”Eipä siinä varmaan paljon hymyilyttänyt.”

Dagerrotypisti ei piittaa naurunremakasta vaan jatkaa sinnikkäästi. ”Veistikö Michelangelo Daavidin kasvoille houkan virnistyksen? Hymy tekee miehestä idiootin”, hän inttää. ”Vain tompeilit hymyilevät. Älkää hymyilkö.”

Hän asettuu linssin vierelle.

”Valmiina”, hän kehottaa. ”Ei liikkeitä, olkaa hyvät. Ja... *pai-koillanne*.”

Hän poistaa suojuksen.

Samalla hetkellä näkyvä kuva kimpoilee peililtä toiselle puulaatikon sisällä, kunnes lopulta valo lankeaa ylösalaisin kiiltävälle hopealevyllä. Valokemiallinen reaktio käynnistyy, ja hetki alkaa tallentua kuvaan.

Kuuden sotilaan joukko – juopunut kapteeni ja hänen viisi alaistaan – on kokoontunut mahtavana kohoavan püriripuun siimekseen kartionmuotoiselle tulivuorelle, jolta avautuu näkymä Aucklandin satamalahdelle. Kuvan hahmottuessa käy selväksi, että vaikkei dagerrotypisti pääsytäkään opiskelemaan Kuninkaalliseen taideakatemiaan, hänellä on kolmanneksen sääntö selkäytimessä. Asetelma on tasapainoisuudessaan miltei klassinen.

Sotilaskuusikko seisoo puun alla esteettisesti miellyttävässä puoliympyrässä. Muutamaa metriä ylempänä riippuu seitsemäs henkilö, joka muodostaa tarkkaan harkitun sommitelman kärjen. Puujätin alaoksistoon kiinnitetty Britannian armeijan 12-säikeinen köysi on kiertynyt tiukkana silmukkana miehen kaulan ympärille.

Kuollut on alasti. Vanki riisuttiin ja häntä nöyryytettiin ennen teloitusta kostoksi siitä, että hänen onnistui vältellä kiinnittäjiaan kiusallisen pitkään. Hirttosilmukassa roikkuvan miehen kädet on sidottu vartalon eteen ja myös nilkat on sidottu yhteen. Hän on maori, ja hänen kasvoihinsa ja vartalonsa tatuoitu *tā moko*¹ paljastaa, että kyseessä on jalosukuinen johtaja. Mies on ollut kuollessaan viisissäkymmenissään. Hiukset ovat

¹ *Tā moko* – maorien perinteinen tatuointi, joka ilmaisee statusta tai sosiaalista asemaa.

hopeanharmaat, ja syvälle ihoon uurretut pyörteet ja viivat kertovat tarinaa hänen syntyperästään, asemastaan ja tietämyksestään, sukupolvelta toiselle kulkevasta whakapapasta.²

Hän on rangatira, suuresti kunnioitettu johtaja.

”Kauanko vielä kestää?” kapteeni sammaltaa.

”Älkää puhuko”, dagerrotypisti äyskäisee. ”Jätte tahraksi historian sivuille!”

Kun vaaditut kuusikymmentä sekuntia ovat kuluneet, suojus palaa linssin päälle.

² Whakapapa – sukuhistoria, sukulinja.

2. HANA

Satakuusikymmentä vuotta myöhemmin.

Hanan kädet ovat mullassa. Maan sisällä, siellä missä ne parhaiten viihtyvät. Hänen puutarhassaan on uskomattoman hedelmällinen maaperä. Auckland on Pompejin jälkeen ensimmäinen suuri kaupunki, joka on rakennettu aktiiviselle vulkaaniselle kentälle, ja vuosituhansien saatossa sattuneet rajut purkaukset ovat tehneet täkäläisistä puutarhoista satoisia ja reheviä. Sillä on kuitenkin hintansa. Uusi repeämä voi muodostua täysin yllättäen milloin tahansa ja hukuttaa tunneissa kokonaisia asuinalueita laavaan ja tuhkaan. Se ettei niin ole tapahtunut tuhanteen vuoteen ei pessimistiä rauhoita. Päinvastoin. Mutta ainakin Aucklandin keskusta-alueet tarjoavat mahtavat edellytykset kaikenlaiseen viljelyyn.

Hanan takapiha on oikea keidas. Pakopaikka, jossa kaikki on yksinkertaisempaa kuin siinä maailmassa, jossa hän päivittäin liikkuu. Paremminkin minisademetsä kuin puutarha. Viherliljapuita, uudenseelanninpellavaa, entinen kultakalalampi, joka pursuaa lumpeita ja vesikrassia. Tontin laidalla kasvaa kotoperäinen palmu, mahtava seitsenmetrinen nikau, josta senpuoleiset naapurit jättävät säännöllisin väliajoin kiukkuisia viestilappusia. Luet-

tuaan laput Hana taittelee ne ja nakkaa roskiin. Nikaualla on ikää kahdeksankymmentä vuotta, luultavasti enemmänkin. Se on asunut näillä nurkilla pidempään kuin yksikään ihminen. Hana ei todellakaan aio karsia eikä kaataa puuta vain siksi, että hiljattain saapuneet kirjanpitäjät ja arkkitehdit, tai keitä he ovatkin, kaipaavat parempaa näköalaa.

Puhelin surahtaa vanhojen pihafarkkujen taskussa. Hana ei kiinnitä siihen huomiota vaan nousee seisomaan, venyttelee ja pyyhkii kätensä farkkuihin.

Hänellä on tummat silmät. Jossain valaistuksessa on jopa vaikea erottaa, ovatko ne ruskeat vai mustat. Kankaaseen jäävät multatahtrat ovat melkein yhtä tummat kuin hänen silmänsä. Melkein. Köynnöskausi on työntänyt lonkeronsa vammaan kawakawaryhmän³ oksistoon. Sille täytyy tehdä jotain. Hän nyppää kawakavasta lehden, jossa on monta reikää. Kotikylässä kaukana Aucklandista muuan hänen heimonsa vanhimmista vei lapsia metsäretkille ja tutustutti heidät eri kasveihin. ”Toukat tietävät, mitä lehtiä kannattaa syödä”, vanhus opasti te reoksi.⁴

Siitä on kauan.

Kokonainen ihmiselämä.

Hana puraisee toukanreikien puhkomaa lehteä. Aromi on tutun pippurinen. Maistuu hyvältä. Todella hyvältä. Leuat pureksivat ja käsi kaivaa taskusta puhelimen. Hän avaa saamansa viestin.

Joko löysit paperit?

Hän tuijottaa sanoja. Hana on luonteeltaan ongelmanratkaisija. Ihminen, joka käy empimättä vaikeimpienkin asioiden kimppeun. Mutta tähän kysymykseen hän ei halua vastata. Hän laittaa puhelimen takaisin taskuun.

³ Kawakawa – pieni uusiseelantilainen puu, jonka lehtiä on käytetty perinteisesti lääkintätarkoituksiin.

⁴ Te reo (tai Te reo Māori) – maorin kieli.

Takaovella Hana potkaisee kuraiset kengät jalastaan.

Hänen kotinsa on ennen kaikkea käytännöllinen. Se on riisuttu ja minimalistinen, viidakkomaisen puutarhan vastakohta. Tyytyväisenä yksikseen elävän liki nelikymppisen naisen koti, naisen joka arvostaa tilaa ja järjestystä. Yläkerran vierashuone palvelee studiona. Se tulvii valoa, ja se on myös ainoa huone, joka on tulvillaan tavaraa. Rullalle käärittyjä maalauskankaita lattialla, laatikkokaupalla maaleja ja kyniä.

Seinillä on piirroksia. Työn jälki on taitavaa. Huolellista ja tarkkaa, lahjakkaan ihmisen kynästä. Kuvia tytöstä, joka kasvaa vähitellen pikkulapsesta teini-ikäiseksi. Varhaisimpien piirrosten joukossa on ryhmäkuvia. Niissä tyttö on vasta vauva ja hänellä on seurassaan nainen ja mies. Kun tyttö varttuu vauvasta leikki-ikäiseksi, jokin muuttuu. Nyt hän esiintyy kuvissa joko yksin tai äitinsä kanssa.

Alakerran makuuhuoneessaan Hana ottaa sängyn alta laatikon ja kaivaa esiin laskukasan alle hautautuneen asiakirjan.

Hakemus avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen purkamiseksi.

Hän pitelee paperia pitkään kädessään. Sitten hän laitaa sen takaisin sähkölaskujen alle ja työntää laatikon takaisin paikoilleen.

Oikeussalissa Hana istuu yleensä tiettyssä paikassa, jos vain mahdollista. Vastajan perhe ja ystävät asettuvat aina lähimmäs syytetytyn aitiota. Se ei ole mikään miellyttävä paikka poliisille, ei varsinkaan, jos tämä on tehnyt pidätyksen ja johtanut tutkittaa. Muutaman metrin päässä syytetytyn tukijoista on kuitenkin

tietty erityisen otollinen kohta, josta voi nähdä vastaajan kasvot sivulta – leuan asento, pään kallistus ja katseen kohoaminen tai pysyminen lattiassa kertovat tarkkailijalle yllättävän paljon. Samasta kohtaa pystyy seuraamaan puolustuksen asianajajia ja tuomaria.

”Varasin sinulle parhaan paikan, pomo”, Stan sanoo, kun Hana käy hänen viereensä istumaan. Hanalta liikenee aina aikaa hontelolle ja usein hiukan ujolle etsiväkonstaapelille. Stan valmistui kurssinsa parhaana, mutta ennen kaikkea hän ymmärtää, että poliisiopisto on kaukana tosimaailmasta eivätkä todistuksen arvosanat merkitse yhtikäs mitään. Stan on fiksu ja nopea oppija, joka myös haluaa oppia.

Syytettyä ei ole vielä kutsuttu aitioon, mutta hänen perheenjäsenensä istuvat jo paikoillaan. He odottavat, kuten Hanakin, ja keskustelevat vaimealla äänellä puolustusasianajajaksi pestäamansa naurettavan kalliin asianajoneuvoksen kanssa. Yleisölehterin ovi avautuu, ja sisään astelee vaitonainen ryhmä arvokkaasti käyttäytyviä ihmisiä. Tulijoiden joukossa on Ria-niminen nuori nainen ja hänen keski-ikäiset vanhempansa, kaikki kolme maoreja. Heidä tukemaan on saapunut tusinan verran lähisukulaisia. Hana hymyilee lämpimästi Rialle ja tämän äidille ja isälle näiden istuutuessa salin vastakkaiselle puolelle vastaajan perheeseen nähden. Asianomistajan ja hänen vanhempiensa kannalta pahin on nyt takana, ja siitä Hana on iloinen. Oikeudenkäynnin aikana äiti ja isä seurasivat vierestä, kun heidän tyttärensä antoi todistuksensa salissa kieltäytyttyään urheasti mahdollisuudesta esiintyä videoyhteyden välityksellä. Nuori nainen halusi syytetyn näkevän hänen kasvonsa kertoessaan oikeudessa, mitä mies oli tehnyt hänelle.

Hana vakuutti Rian vanhemmille, että siitä tulisi rankkaa. Heidän tyttärensä joutuisi kokemaan kovia. ”Mutta se kannattaa. Sillä on vaikutusta.” Ja se oli kannattanut.

Todistajanaitiossa Ria oli tyyni ja vakuuttava. Hän selosti tapahtumien kulun valamiehistöille. Hän oli reagoinut kyseisen nuorenmiehen profiiliin deittisivustolla ja saanut viestittelyn perusteella hyvän vaikutelman. Mies opiskeli oikeustieteellisessä viimeistä vuotta ja oli menestynyt rugbyn pelaaja muttei vaikuttanut miltään ylimieliseltä kusipäältä vaan osasi nauraa itselleen. He sopivat tapaamisen hienon hotellin baariin, joka vaikutti turvalliselta kohtaamispaikalta. Ria oli tajunnut saman tien tehneensä virheen. Tervehdykseksi tarkoitettu poskisuudelma oli muuttunut huulille annetuksi oikeaksi suudelmaksi vastoin hänen tahtoaan, ja mies oli tunkenut istumaan aivan hänen viereensä reisi reittä vasten. Ei tietoaakaan omasta tilasta. Miehen kasvoilla oli hymy, joka ei ollut lämmin vaan tuntui viestivän, että miehellä oli oikeus häneen. Ikään kuin seksiä olisi automaattisesti luvassa, koska nainen oli pyyhkäissyt oikealle. Mutta vaikka Ria tuntisi olonsa kuinka epämurkavaksi, niin kuin hän tuona iltana tunsikin, hän ei tingi periaatteestaan: vaikka kemiat eivät toimisi ollenkaan, on kohteliasta juoda yksi drinkki. Se kuuluu käytöstapoihin. ”Miehilläkin on tunteet”, hän sanoi valamiehistöille. ”Aina voi juoda yhden drinkin. Se ei ole liikaa vaa-dittu.”

Ja yksi drinkki riitti. Verikokeista ilmeni myöhemmin, että hänen mojitoonsa oli sujautettu nopeavaikutteista rauhoituslääkettä. Hän kuvasi tuntemustaan ruumiistapoitumiskokemukseksi. Kaikki tapahtui hetkessä. Hän yritti lähteä vessaan muttei pystynyt edes kunnolla seisomaan. Oikeustieteen opiskelija auttoi hänet hissiin ja lupasi viedä hänet alas aulaan, tilata hänelle Uberin, toimittaa hänet sairaalaan. Mutta hissinvienon sulkeuduttua mies ei painanutkaan nappia, joka olisi vienyt alas. Hän painoi nappia, joka vei ylös. Huoneeseen, jonka hän oli varannut tätä tarkoitusta varten. Kun hissinvienot jälleen avautuivat, Ria ei enää pystynyt puhumaan. Hän pystyi häidin

tuskin kävelemään. Deitillä oli yli kolmekymmentä kiloa enemmän massaa, eikä kookkaalle ja lihaksikkaalle laitahyökkäjälle ollut tempu eikä mikään kantaa uhrinsa hissistä hotelli-huoneeseen. Vaikka Ria olisi pystynytkin raapimaan tai lyömään, sillä ei olisi ollut vaikutusta. Kun he tulivat huoneen ovelle ja mies heilautti avainkorttiaan tuo tuttu hymy kasvoillaan, Rian käsi ei enää noussut sen vertaa, että hän olisi edes voinut yrittää...

Rian vanhemmat olivat seuranneet vaiti oikeudenkäyntiä, ja Hana oli pannut merkille, miten hillitysti ja arvokkaasti he käyttäytyivät. Heidän tunteitaan saattoi arvailla vain siitä, miten tiukasti he pitelivät toisiaan kädestä. Hän oli pohtinut, miten olisi itse pärjännyt vastaavassa tilanteessa. Jos todistajanaitiossa olisikin ollut hänen oma tyttärensä ja salillinen vieraita ihmisiä olisi kuunnellut, miten Addison joutui huumatuksi, nöyryytetyksi, raiskatuksi. Olisiko hän ollut yhtä tyyni? Säilyttänyt arvokkuutensa niin kuin nuo kaksi? Olisiko hän pystynyt astumaan saliin ja nyökkäämään kohteliaasti näihin tekoihin syyllistyneen verisukulaisille aamusta toiseen, kuten Rian äiti ja isä olivat tehneet oikeudenkäynnin jokaisena päivänä?

Siitä on nyt kulunut kaksi kuukautta. Kolme varttia kestäneen harkinnan jälkeen valamiehistö palasi saliin ja ilmoitti päätöksensä: syyllinen. Rian ja hänen whānaunsa⁵ näkökulmasta pahin vaihe on ohi. Vielä on jäljellä yksi muodollisuus, rangaistuksen määrääminen. Tekijä saa ansionsa mukaan, ja jutulle voidaan panna piste.

Tunnelma oikeussalissa tihenee. Virkailijat valmistautuvat h-hetkeen, puolustusasianajaja asettuu paikoilleen, jutun syyttäjä nyökkää Hanalle. Hana tuntee taskussaan värähdyksen. Sähköpostiviesti. Tuomaria ei vielä näy, joten puhelinta ehtii hyvin vilkaista. Hän avaa sähköpostin ja huomaa, että lähetysosoite on

⁵ Whānau – suku.

pelkkä numerosarja. Eikä itse viestissä lue sanaakaan. Mutta liitteenä on video.

Hän painaa puhelimen äänettömälle ja avaa videon.

Tallenne lähtee pyörimään kännykän ruudulla. Kuvattu käsi-varalta, epäammattimaisesti, yöaikaan. Yksi ainoa katkeamaton otos heitteille jätetystä kerrostalosta. Hana tuntee rakennuksen, se on julistettu ajat sitten asuinkelvottomaksi ja viime vuosina sen ovat vallanneet kodittomat ja narkomaanit. Paikalliset käyttävät talosta pilkkanimeä Palatsi. Hän seuraa ruudulta, kun kuva zoomaa hitaasti rähjäiseen rakennukseen ja pysähtyy lopulta tiettyyn asuntoon, toisen kerroksen viimeiseen.

”Kaikki seisomaan”, kirjaaja kuuluttaa. Hana pysäyttää videon.

Tuomari astelee saliin. Vastaaja kutsutaan sisään, ja hän asettuu paikoilleen perheensä kannustavien hymyjen saattelemana. Sitten hän kääntyy ja katsoo hetken suoraan Hanaan. Miehen silmissä on kylmyyttä, jonka Hana on nähnyt ennenkin. Samaa kylmyyttä kuin silloin, kun Hana meni hänen vanhempiansa kotiin pidättämään hänet. Se tuntuu epämiellyttävältä. Mutta Hana on tottunut epämiellyttäviin tuntemuksiin, eikä hän aio antaa tämän miehen pelotella itseään.

Lopulta oikeustieteen opiskelija kääntyy takaisin tuomariin päin.

Hana vilkaisee jälleen outoa pysäytyskuvaa. Palatsi. Hän sujauttaa puhelimen taskuun. Oli se mitä hyvänsä, hän keskittyy siihen myöhemmin.

”Patrick Jonathan Thompson, valamiehistö totesi teidät syylliseksi raiskaukseen”, tuomari lausuu. ”Huumaamiseen. Petitte pelkurimaisella ja vastenmielisellä tavalla nuoren naisen luotta-

muksen ja riistitte häneltä oikeuden osallistua turvallisiin mielin sosiaaliseen elämään.”

Tuomarin puhuessa Hana toteaa jälleen kerran, miten suuri osa oikeussalin väestä näyttää olevan kuin samasta muotista. Poliisivoimissa on toisin. Lainvartijoiksi päätyy kaiken värisiä ja kokoisia ihmisiä mitä moninaisimmista taustoista, kukin omista syistään. Niin kuin nyt Hana ja Stan tässä oikeussalin penkillä. Hana on neljäkymmentä lähestyvä maorinainen, tupukylän kasvatti, joka tuli suureen kaupunkiin, kun elämä kotikulmilla alkoi tuntua toivottaman ahtaalta. Stan on kahden- ja kolmenkymmenen puolivaiheilla, sinisilmäinen ja pisamainen blondi, lähtöisin läpeensä keskiluokkaisesta suurkaupunkilaisperheestä. Sen sijaan asianajoneuvos ja tuomari ovat kuin veljeksiä hopeanharmaine hiuksineen. He ovat samaa maata, lähtöisin mahtisuvuista, jotka ovat tuottaneet oikeusoppineita polvesta toiseen. He jatkavat perinnettä ja näyttävät siltä kuin olisivat tulleet saman oikeustieteellisen lisäksi samasta päiväkodista.

”Tämä tuomioistuin tuomitsee tekonne, herra Thompson”, tuomari lausuu. ”Tuomitsee mitä ankarimmin. Mutta...”

Hana jäykistyy. Mutta? Siihen sanaan asti puheenvuoro oli edennyt aivan odotetusti. ”Mutta” muuttaa asetelmaa jollain täysin käsittämättömällä tavalla. Tapaushan on päivänselvä. Deittiraikaus, jossa tekijä on saattanut uhrinsa avuttomaan tilaan käyttämällä voimakasta huumaavaa ainetta ja tehnyt tälle seksuaalista väkivaltaa. Mikä ihmeen ”mutta”?

”Mutta”, tuomari jatkaa, ”rangaistusta määrätessään tuomioistuin huomioi asianajajanne esittämät näkökohdat. Otamme huomioon professorienne vakuuttavat suositukset. Erinomaisen lupaavat uranäkymänne lain saralla. Mahdollisuutenne edustaa maatamme rugbykentillä.”

Hana vaistoaan uhrin vanhempien hämmennyksen: *mitä tämä merkitsee?* Vastakkaisella puolella istuvan oikeustieteen opiske-

lijan kasvoille asettuu itsevarma hymy. ”Ei ole todellista, jumalauta”, Stan kuiskaa.

”Käsitykseni mukaan olisi täysin kohtuutonta määrätä teille vankeusjakso, joka hyvin todennäköisesti tuhoaisi uranne sekä juridiikan että urheilun alueella”, tuomari sanoo. ”Teidät tuomiin kahdentoista kuukauden kotiarestiin, ja nimenne julkaiseminen kielletään kaikissa medioissa.”

Hana katselee, kun opiskelijan perhe riemuitsee päätöksestä. Thompsonin isä vetää poikansa isoon halaukseen. Mutta Hana näkee jotain muutakin.

Thompsonin äiti luo silmäyksen uhrin ja tämän perheenjäsenten suuntaan. Hän tavoittaa Rian katseen ja huomaa tämän kasvoilta paistavan hämmennyksen. Jälleen uusi järkytys aiempien traumaattisten kokemusten perään. Hänen katseensa viiptyy Riassa tuokion verran, ja Hana on näkevinään siinä jonkinlaisen anteeksipyyntön.

Sitten nainen kääntyy pois ja haluaa poikaansa.

Syyttäjä tulee Hanan luo yleisölehteriin. ”Eihän tämä ole mahdollista.”

Mutta se on. On hyvinkin.

Myöhemmin syyttäjä ja Hana vievät Rian perheineen oikeustalossa olevaan kokoushuoneeseen. Syyttäjä lohduttelee heitä parhaansa mukaan ja lupaa valittaa naurettavan lievästä tuomiosta, hän ei jätä asiaa sikseen. Uhrin äiti ja isä istuvat vaiti, kuten ovat istuneet koko oikeusprosessin ajan. Prosessin, johon he eivät voi aktiivisesti osallistua mutta joka on vaikuttanut järkyttävällä tavalla heidän elämäänsä. Rian äiti pitelee tyttärtään kädestä, ja jotkut suvun jäsenet itkevät hiljaa heidän ympärillään. Stanin

hakemat muffinit ja noutokahvit seisovat koskemattomina pöydällä.

Hana sanoo hiljaa: ”Se on väärin. Niin väärin. En voi käsittää.”

Uhrin sukulaiset vaihtavat katseita. Rian äiti kääntyy Hanan puoleen. ”Jos asetelma olisi päinvastainen”, hän sanoo. ”Jos tekijä olisi maori eikä valkoinen nuorimies varakkaasta perheestä. Jos uhri olisi päkehätyttö.⁶ Luuletko, että se paskiainen pääsisi kotiin? Minä kyllä käsitän. Minun tyttäreni raiskattiin jo toiseen kertaan.”

Hana pysyy vaiti. Ei ole olemassa sanoja, jotka auttaisivat tätä perhettä kestäämään juuri tapahtuneen vääryyden. Rian äiti nousee seisomaan, ja muu suku kerääntyy hänen ympärilleen. ”Meidänlaisemme ihmiset, me kyllä selviydymme.” Hän kohentaa villatakiaan. Säilyttää arvokkuutensa. Hän tarttuu tytärtään käsipuolesta ja taluttaa tämän ulos huoneesta.

Ovella Ria kääntyy katsomaan Hanaa.

”Sinä sanoit, että se kannattaisi, että sillä olisi vaikutusta”, hän sanoo.

Ylioikeuden viereisessä parkkihallissa Hana suuntaa autolle sillä välin, kun Stan jonottaa kärsivällisesti pysäköintiautomaatille. Välissä on ehtinyt kulua joitain tunteja, mutta Hana ei tahdo vieläkään uskoa tuomiota todeksi. Maanalaisessa parkkihallissa kaikki on betonia: seinät, lattiat, pylvää. Hanan askelten kaiku kimpoilee kylmistä, kovista pinnoista. Hallin poikki kävellessään hän kuulee äkkiä toisetkin askeleet. Sitten kahden auton välistä astuu esiin ihmishahmo.

”Ylietsivä Westerman.”

⁶ Päkehä – eurooppalaistaustainen uusiseelantilainen.

Se on Patrick Thompson. Samainen oikeustieteen opiskelija.

Hana vilkaisee autorivien yli työparinsa suuntaan. Kalseassa loisteputkivalossa seisova Stan on ehtinyt jonon kärkeen ja sujauttaa lipukkeensa automaattiin. Hänellä ei ole aavistustakaan, mitä hallin toisessa päässä tapahtuu.

Hana kääntyy Thompsoniin päin. ”Mitä sinä haluat?”

Mies hymyilee tuttua hymyään. Samaa jonka Ria kertoi nähneensä, kun häntä kannettiin hotellihuoneeseen. Samaa jonka Hana itse näki, kun Thompson kuunteli tuomion julistamista. Hanan suussa tuntuu katkeran hapan maku.

”Ajattelin vain vielä kertoa, että se muija nautti siitä”, Thompson sanoo. ”Joka vitun hetkestä.”

Hanan tekisi mieli käydä miehen kimppuun. Hän ei tee sitä. ”Pysykää kaukana minusta, herra Thompson.” Hän hillitsee itsensä ja jatkaa kulkuaan autoa kohti. Mutta mies seuraa perässä.

”Olen nähnyt tyttäresi”, Thompson sanoo. ”Kuuma räppärimimmi. Seuraan häntä Instagramissa.”

Addisonin mainitseminen saa Hanan pysähtymään.

Pysäköintiautomaatilla hallin toisessa päässä Stan saa viimein asiansa hoidettua. Hän hapuilee taskusta avaimiaan aavistamatta vieläkään, että jotain on vialla. Thompson pysähtyy betonipylvään luo kasvot Hanaan päin. ”Saatan pistää hänelle joskus yksityisviestiä”, hän härnää. ”Taitaa olla minun tyyppiäni.”

Katkerana maku Hanan suussa käy sietämättömäksi, ja ennen kuin hän tajuaakaan, hänen kätensä tarttuu miehen paidanrinnukseen ja hän tönäisee tämän voimalla pylvästä vasten. ”Senkin paska.” Sitten hän havahtuu ja päästää irti, vaikka olisi kovin mielellään tehnyt enemmän. ”Pysy kaukana tyttärestäni, pysy kaukana minusta.”

Thompson hymyilee jälleen. ”Halusit passittaa minut vankilaan. Yritit pilata elämäni. Arvaapa mitä. Minä pilaankin sinun elämäsi.”

Ennen kuin Hana ehtii tajuta mitään, *släm*, Thompson pamauttaa naamansa pylvääseen. Nenestä alkaa pulputa verta. Kuuluu askeleita. Stan tulee esiin autorivistön takaa ja näkee oikeustieteen opiskelijan, jonka paidan etumus on kauttaaltaan veressä.

”Tuo ämmä on ihan hullu”, Thompson sanoo Stanille. ”Täysi sekopää. Pitäisi pidättää, jumalauta.”

Stan ohjaa tunnuksettoman poliisiauton ulos parkkihallista. Hän ei nähnyt, mitä tapahtui. Hän uskoo tietenkin Hanan sanaan, se on selvä, mutta hän ei todistanut välikohtausta omin silmin. Hana tietää, että jutussa tulee olemaan sana sanaa vastaan. Kuten Thompson oli halunnutkin.

Hanan käsi tärisee vieläkin, kun hän katsoo puhelintaan. Tuntemattomalta lähettäjältä tullut video näkyy pysäytettynä ruudulla. Hän tuijottaa hetken outoa kuvaa Palatsiksi kutsutusta murjusta, josta on tullut kodittomien yömaja. Sitten hän sulkee videon.

Stanin ajaessa autoa Hana katselee ohi lipuvia katuja ja miettii, mitä kaikkea äskeisestä välikohtauksesta voi seurata.

Ei mitään hyvää ainakaan.

3. RUSKEA JA ÄÄNTÄ TÄYNNÄ

Koko eteläinen Auckland täyttyy suihkumoottorien jylinästä, kun kansainvälinen lento lähtee Māngeren lentoasemalta, mutta tākäläisten esikaupunkien asukkaat ovat niin tottuneita taivaalle ponnisteleviin jättikoneisiin, etteivät edes huomaa ääntä. Etelä-Aucklandilla on oma ainutlaatuinen sävynsä ja arominsa. Pannuun on viskelyt sekaisin eri rotuja ja uskontoja, ja junassa tai bussissa voi kuulla viittä eri kieltä viideltä eri mantereelta. Täällä on maailman kriisialueilta vastikään saapuneita pakolaisia ja siirtolaisia Etelä-Aasiasta ja kauempaa. On Tyynenmeren saarilta Tongasta, Samoasta tai Niuesta tulleita sukuja, joiden jäsenet ovat nyt neljännen tai viidennen polven uusiseelantilaisia. Ja sitten on toisenlaisia muuttajia: asunnonostajia, jotka tulevat huimien hintojen ajamina muista esikaupungeista etsimään ensimmäistä kotiaan Aucklandin elämää sykkivästä, värikkästä eteläosasta.

Tänä iltana eräällä umpikujalla suihkumoottorit kilpailevat toisenlaisen äänen kanssa. Kujalla raikuu musiikki. Vetävä basso-kuvio. Innostuneita huudahduksia. Levyjä skrätsätään. Yksi ääni kohooa ylitse muiden.

”Mä synnyin taisteleen / Ollaan kuulemma vähemmistö / Muka pelkkii puolikkaita / Ette tunne meitä / Ollaan enemmän ku molempii!”

Umpikujan perukassa on talo, jonka suurella takapihalla veloo tatuointien, lävistysten, jointtien ja pillerien meri. Tuli leimuaa tynnyreissä, värillisiä valoketjuja riippuu pihan yllä. Talon takaterassille on loihdittu esiintymislava, jolla välkkyvät strobovalot. Pino vahvistimia tärähtelee bassobiitin tahtiin, ja kaksi dj:tä kisaa keskenään tuplalevysoittimilla.

Huomion keskipisteenä on muuan nuori nainen. Hyvästä syystä. Hän on seitsemäntoistavuotias, ruskea ja ylpeä siitä, täynnä iloa ja energiaa. Hän ei pysy hetkeäkään aloillaan. Hän ei liiku vaan kimpoilee paikasta toiseen. Hän on gaselli, benjiköysi, vetojousi. Hän räppää, biisi on tulta ja kertoo identiteetistä ja yksilöllisyydestä. Tyyli on hiottu ja omaleimainen, kieli vaihtuu lennossa englannista te reon ja takaisin.

”Synnyttiin tänne ruskeina ja ääntä täynnä / Ei selvitä hiljaa! / Te hä o ngā tūpuna / Esivanhempien henki / Anei mätou! / Täs me ollaan!”

Pakahduttavan kaunis ääni pudottelee teräviä, vihaisia säkeitä tasa-arvosta, rohkaisee jokaista olemaan oma itsensä sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta ja rodusta riippumatta. Addisonilla on samanlaiset tummat silmät kuin äidillään. Hanan studion seiniä koristavissa piirroksissa hänen pitkät mustat hiuksensa liehuvat valtoimenaan, mutta täällä lavalla välkkyvien valojen alla hänen sileäksi ajeltu päänsä loistaa kuin upea täysikuu.

Kertosäe saa Addisonin liekkeihin. *”Who got the power to fight the power?”*

Yleisö vastaa laulaen. *”I got the power to fight the power!”*

Addison on pelkkää hymyä. *”Who got the body to rock the party?”*

Yleisö matkii hänen jokaista liikettään. *”I got the body to rock the party!”*

Kaikki tallentuu videolle. Kuvauksesta vastaa Addisonin ikätoveri, sukupuoli-identiteetiltään ei-binäärinen PLUS-one, jonka

pitkät rastat on sidottu ylös villiksi keoksi. Asu on khakia ja maastokuviota ja blingii, jalassa mairhinnousukengät. Hänen puhelimensa ruudulla liikehtii Addisonin autuas hahmo, jonka hymy loistaa kirkkaampana kuin esitystä valaisevat lamput.

Myös umpikujan vastakkaisessa päässä on väenkokous, mutta tästä joukosta on riemu kaukana. Kymmenkunta poliisi-univormuun pukeutunutta miestä ja naista asettelee päähänsä kenttälakkeja ja vetää ylleen heijastinliivejä. Paprikasumutteita jaetaan ja etälamauttimet laitetaan käyttövalmiiksi. Kaksi poliisin pakettiautoa tukkii umpikujan suun. Virkavallan on kutsunut paikalle naapuri, joka ei halua kovaäänisen musiikin häiritsevän television katseluaan. Jotta poliisi ehtisi varmasti hätiin ajoissa (eli ennen myöhäisillan uutisia), naapuri venytti melkoisesti totuutta selostaessaan tilannetta. ”Kuulin kun siellä rikottiin ikkunoita”, rouva kertoi hätäkeskukselle. ”Kiroilevat ja sikailevat, viskelevät pulloja.” Soittaja oli hyvin huolissaan. Minä hetkenä hyvänsä puhkeaisi mellakka. Puhelu tuotti toivotun tuloksen. Poliisit asettuvat riviin käsivarren mitan päähän toisistaan.

Kujan toisessa päässä ei viskellä pulloja eikä rikota ikkunoita. Mellakasta ei ole tietoaakaan. On vain Addison, nuori ja ylimaalinen, ja hänen mukanaan keinuva joukko ihmisiä, jotka rakastavat häntä, rakastavat toinen toisiaan, rakkautta itseään. Addison ottaa puhelimen PLUS-onen käsistä ja suutelee parasta ystävänsä. ”Rakastan sinua, PLUS-one.” Yleisö riemuitsee, mutta sitten PLUS-one huomaa liikettä kujalla.

Poliisirivistö etenee tasajalkaa kujan viimeistä taloa kohti. Joukon jäljessä tuleva ylikonstaapeli huutaa tahtia, *mars mars mars*.

PLUS-one sieppaa mikrofonia Addisonilta ja huutaa: ”Siat!”

Hetkeäkään miettimättä PLUS-one nappaa mikkitelineen ja loikkaa aidan yli kujalle. Hän asettuu seisomaan lähestyvien

poliisien eteen ja heiluttaa telinettä kuin taiahaa.⁷ Sillä välin takapihalla on puhjennut kaaos. Osa juhlijoista pakenee naapuripihojen kautta ja heittelee vauhdissa menemään pilleri- ja ruohopusseja. Mutta osa ryntää kujalle PLUS-onen avuksi raivon, adrenaliinin ja ties minkä kemikaalien lietsomana. Poliisirivistö lähestyy lähestymistään.

Mars mars mars.

Addison katselee tätä kaikkea. Yksin lavalla. Tyrmistyneenä. Iloinen juhla on muuttumaisillaan joksikin aivan muuksi. Eikä hän voi estää sitä mitenkään.

Keskuspoliisiasema on kaksitoistakerroksinen ruma ja tylsän harmaa betonirakennus Aucklandin ydinkeskustassa. Kuulusteluhuoneet ovat alakerroksissa syvällä katutasen alla. Ankeissa ja ahtaissa huoneissa tulee helposti tukala olo. Sellainen kuin Addisonilla on juuri nyt.

”Mitä? Eli nytkö vaan istutaan täällä?” hän kysyy.

Pöydän vastakkaisella puolella istuu Hana, jolla on kädessään kopio Addisonista tehdystä rikosilmoituksesta. Addisonin vieressä istuu Jaye Hamilton. Mies on vähän yli neljäkymmenen, silmät siniset, katse lämmin. Olemuksessa ei ole mitään mahtaillevaa, vaikka hän on etsiväkomisario ja huomattavan korkeassa asemassa Tāmaki Makaurau⁸ poliisissa. Mutta ei hän sen takia istu tässä kuulusteluhuoneessa.

Jaye on Hanan pomo. Hän on myös Hanan eksä. Ja Addisonin isä.

⁷ Taiaha – puukeihäs, yleensä kaiverruksin koristeltu.

⁸ Tāmaki Makaurau – Auckland.